

Силабус навчальної дисципліни Фармакогнозія з основами ресурсознавства

ВИКЛАДАЧІ

КОШОВИЙ
Олег
Миколайович

oleh.koshovyi@gmail.com

ДЕМЕШКО
Ольга
Володимирівна

olgademeshko@gmail.com

СТРЕМОУХОВ
Олександр
Олександрович

astrapharm@ukr.net

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра фармакогнозії.

2. Адреса: м. Харків, вул. Валентинівська, 4, 4-й поверх, т. 0572-67-92-08.

3. Веб-сайт: <http://gnosy.nuph.edu.ua/>

4. Інформація про викладачів:

Кошовий Олег Миколайович

Доктор фармацевтичних наук, професор, завідувач кафедри фармакогнозії Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 17 років, досвід науково-педагогічної діяльності – 16 роки. Читає курс: «Фармакогнозія». Наукові інтереси: фармакогнозія, ресурсознавство лікарських рослин.

Демешко Ольга Володимирівна

Кандидат фармацевтичних наук, доцент кафедри фармакогнозії Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 18 років, досвід науково-педагогічної діяльності – 15 років. Читає курси: «Фармакогнозія з основами ресурсознавства», «Ресурсознавство лікарських рослин». Наукові інтереси: фармакогнозія, ресурсознавство лікарських рослин.

Стремоухов Олександр Олександрович

Кандидат фармацевтичних наук, доцент кафедри фармакогнозії Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 27 років, досвід науково-педагогічної діяльності – 17 років. Читає курси: «Фармакогнозія з основами ресурсознавства», «Ресурсознавство лікарських рослин». Наукові інтереси: фармакогнозія, ресурсознавство лікарських рослин.

5. Консультації відбуваються щосереди і щоп'ятниці з 9.00 до 12.00 та з 14.00 до 17.00 на кафедрі фармакогнозії.

6. Коротка анотація: навчальна дисципліна «Фармакогнозія з основами ресурсознавства» є обов'язковою дисципліною для другого (магістерського) рівня зі спеціальності 226 Фармація, промислова фармація, освітня програма «Фармація». Підсумковий контроль – іспит.

7. Мета навчальної дисципліни: навчити здобувачів вищої освіти за морфологічними ознаками знаходити і визначати лікарські рослини в природі, знати періоди і раціональні прийоми збору, первинної обробки, умови сушіння, пакування, правила зберігання лікарської рослинної сировини (ЛРС); виконувати товарознавчий, макроскопічний, мікроскопічний, фітохімічний, люмінесцентний і хроматографічний аналіз ЛРС, продуктів її переробки та сировини тваринного походження, що необхідно в практичній діяльності магістра фармації; планувати заготівлю лікарської рослинної сировини, враховуючи раціональне використання, охорону і відтворення ресурсів ЛР.

8. Формат навчальної дисципліни: проведення лекцій і лабораторних занять для кращого розуміння тем.

9. Програмні результати навчання:

За результатами навчання здобувачі вищої освіти зможуть:

- проводити визначення тотожності (ідентичності) та доброякісності ЛРС;
- обґрунтовувати методи заготівлі, сушіння, зберігання ЛРС в залежності від морфологічних груп та класів БАР;
- застосовувати характеристику лікарських рослин (ЛР) і ЛРС у професійній діяльності;
- розробляти план заходів щодо раціональної заготівлі сировини;
- застосовувати знання хімічного складу ЛРС при збиранні, зберіганні та аналізі сировини рослинного і тваринного походження та препаратів;
- робити висновки про якість сировини на основі результатів фармакопейного аналізу;
- інтерпретувати зв'язок хімічної будови БАР з фармакологічною дією;
- оцінювати запаси ЛРС на конкретних заростях; розраховувати врожайність, експлуатаційні запаси та щорічно можливу заготівлю дикорослих лікарських рослин;
- розробляти заходи і прогнозувати ефективність раціонального режиму використання та відновлення рослинних ресурсів;
- проводити комплекс заходів, спрямованих на зберігання і примноження заростей ЛР і рослин, що занесені до «Червоної книги України»;
- розробляти інформаційні листки, робити доповіді для лікарів та надавати консультації населенню з питань, пов'язаних з лікарськими рослинами, сировиною та засобами природного походження.

10. Обсяг навчальної дисципліни: 4 кредити ЄКТС (Модуль 1): 2к.(3,10д)мед – 66 годин аудиторних занять, з них – 9 годин лекцій, 57 годин – лабораторних занять; 54 години самостійної роботи; 2к.(4,6з)мед – 20 годин аудиторних занять, з них – 4 години лекцій, 16 годин – лабораторних занять; 100 годин самостійної роботи.

11. Пререквізити навчальної дисципліни: «Латинська мова», «Ботаніка», «Органічна хімія», «Біологічна хімія», «Аналітична хімія», «Біофізика», «Фізична та колоїдна хімія», «Нормальна та патологічна фізіологія людини».

12. Технічне й програмне забезпечення: комп'ютери для тестування, пристрій мультимедійний, екран.

13. Політики навчальної дисципліни: жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до положень НФаУ.

14. Схема навчальної дисципліни:

Дата	Лекції	Матеріали навчально-методичного комплексу
2к.(3,10д)мед 11.01.21- 23.05.21	Основні поняття та методи фармакогнозії як науки і навчальної дисципліни.	http://gnosy.nuph.edu.ua/?page_id=31&lang=ua
	Загальна характеристика полісахаридів. ЛР та ЛРС, що містять полісахариди.	http://pharmel.kharkiv.edu/moodle/login/index.php?lang=uk
2к.(4,6з)мед 06.11.20- 14.11.20; 20.02.21- 6.03.21; 5.04.21 -10.04.21	Загальна характеристика глікозидів та органічних кислот. ЛР та ЛРС, що містять тіо-, ціаноглікозиди і органічні кислоти.	1. Фармакогнозія : базовий підруч. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ : Золоті сторінки, 2015. – 736 с. 2. Ковальов В. М. Фармакогнозія с основами біохімії рослин : підруч. [для студ. вищ. фарм. установ освіти та фарм. факультетів вищ. мед. установ освіти III-IV рівнів акредитації] / В. М.
	Загальна характеристика жирних кислот, жирів і жироподібних речовин. Сировинні джерела жирів і жироподібних речовин.	
	Загальна характеристика вітамінів. ЛР і ЛРС, що містять вітаміни.	
	Пептиди та білки. Сировина, що містить ферменти.	
	Загальна характеристика ізопреноїдів. Загальна характеристика іридоїдів. ЛР і ЛРС, що містять іридоїди і гіркоти.	
	Загальна характеристика ефірних олій.	
	ЛР і ЛРС, що містять монотерпеноїди у складі ефірних олій.	

	ЛР і ЛРС, що містять сесквітерпеноїди у складі ефірних олій.	Ковальов, О. І. Павлій, Т. І. Ісакова. – Х. : “Прапор”, вид-во НФаУ, 2000. – 704 с.
	ЛР і ЛРС, що містять ароматичні сполуки у складі ефірних олій.	
	Загальна характеристика дитерпеноїдів. Смоли і бальзами. Лікарські рослини і сировина, які містять дитерпеноїди, смоли і бальзами.	
	Загальна характеристика стероїдів і кардіоглікозидів.	
	ЛР і ЛРС, що містять кардіоглікозиди.	
	Загальна характеристика сапонінів.	
	ЛР і ЛРС, що містять сапоніни.	
Лабораторні заняття		Матеріали навчально-методичного комплексу
2к.(3,10д)мед 11.01.21- 23.05.21 2к.(4,6з)мед 06.11.20- 14.11.20; 20.02.21- 6.03.21; 5.04.21 -10.04.21	Методи фармакогностичного аналізу. Макро-, мікроскопічний та якісний аналіз ЛРС.	http://pharmel.kharkiv.edu/moodle/login/index.php?lang=uk 1. Практикум з ідентифікації лікарської рослинної сировини : навч. посіб. / [В. М. Ковальов, С. М. Марчишин, О. П. Хворост та ін.] ; за ред. В. М. Ковальова, С. М. Марчишин. – Тернопіль : ТДМУ, 2014. – 264 с. 2. Практикум по фармакогнозії : учеб. пособ. для студ. вузов / В. Н. Ковалев, Н. В. Попова, В. С. Кисличенко и др.; под общ. ред. В. Н. Ковалева. – Х. : Изд-во НФаУ; Золотые страницы, 2003. – 512 с. 3. Фармакогнозія та ресурсознавство лікарських рослин : навч. посіб. для самостійної роботи здобувачів вищої освіти на базі тестів ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок 2. Фармація» / О. М. Кошовий, А. М. Ковальова, Т. В. Ільїна та ін. ; за заг. ред. О. М. Кошового. – Х. : НФаУ, 2019. – 124 с.
	Хімічний аналіз ЛРС, яка містить полісахариди.	
	Макро- та мікроскопічний аналіз ЛР і ЛРС, які містять полісахариди. Хімічний, макро- та мікроскопічний аналіз ЛР і ЛРС, які містять тіо-, ціаноглікозиди, неглікозидні сполуки сірки та органічні кислоти.	
	Хімічний аналіз жирних олій. Макроскопічний аналіз ЛР, ЛРС і продуктів, які містять ліпіди і ліпоїди.	
	Хімічний, макро- та мікроскопічний аналіз ЛР і ЛРС, які містять вітаміни.	
	Контроль змістового модулю 1. Комп'ютерне тестування за базою «КРОК 2. Фармація» ЗМ 1.	
	Хімічний, макро- та мікроскопічний аналіз ЛР і ЛРС, які містять іридоїди та гіркоти.	
	Органолептичний і фізико-хімічний аналіз ефірних олій.	
	Макро- та мікроскопічний аналіз ЛР і ЛРС, ефірна олія яких містить переважно монотерпеноїди.	
	Макро- та мікроскопічний аналіз ЛР і ЛРС, ефірна олія яких містить переважно сесквітерпеноїди.	
	Макро- та мікроскопічний аналіз ЛР і ЛРС, ефірна олія яких містить ароматичні сполуки. Смоли і бальзами.	
	Хімічний, макро- та мікроскопічний аналіз ЛР і ЛРС, які містять сапоніни.	
	Хімічний, макро- та мікроскопічний аналіз ЛР і ЛРС, які містять кардіотонічні глікозиди.	
	Контроль змістового модулю 2 Комп'ютерне тестування за базою «КРОК 2. Фармація» ЗМ 2.	
	Підсумковий модульний контроль 1 Комп'ютерне тестування за базою «КРОК 2. Фармація» ПМК1.	

15. Система оцінювання та вимоги: оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою: поточний контроль у студентів денної форми навчання: ЗМ 1, ЗМ 2 – 18-30 балів, поточний контроль у студентів заочної форми навчання: АКСП (аудиторний контроль самостійної роботи), ЗМ 1, ЗМ 2 – 12-20 балів, підсумковий модульний контроль – 24-40 балів. Форми контролю: усне опитування, письмовий теоретичний та тестовий контроль.